

СИЛАБУС навчальної дисципліни «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	051 Економіка
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»
Курс, семестр	2 курс, 4 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3, Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 14 год. Форма семестрового контролю – екзамен
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Інженерно-технологічний факультет, кафедра механічної та електричної інженерії
Контактні дані розробника (-ів)	Викладач: ДРОЖЧАНА Ольга Урешівна, старший викладач Контакти: ауд. 380 (навчальний корпус № 3) e-mail: olga.drozhchana@pdau.edu.ua тел. (0532) 56-96-87 посилання на сторінку викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/drozhchana-olga-ureshivna#

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Вивчення дисциплін: «Правознавство», «Системи технологій», навчальна практика «Системи технологій»
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. <i>Спеціальні:</i> СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
Програмні результати навчання	ПРН15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

ОК передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: здатність до абстрактного мислення, пошук та аналіз інформації, спілкування з представниками інших професійних груп, робота в науковому контексті, долучення до професійної діяльності тощо. Формуванню навичок soft skills в межах освітньої компоненти сприяють сучасні методи й прийоми навчання, де ведеться робота в команді, що мотивує здобувачів

вищої освіти до ініціативності, креативності, уміння управляти конфліктами, діяти соціально відповідально та свідомо, самоорганізації, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, формування умінь організаторської діяльності. Соціальні навички формуються також і під час проведення студентських наукових конференцій, участі у засіданнях гуртків, круглих столів, громадських заходах тощо.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Надання сучасних теоретичних знань, умінь і навичок, необхідних майбутнім фахівцям для ефективного вирішення питань безпеки життєдіяльності та охорони праці у сфері їх професійної діяльності, формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях та безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як оцінка небезпек.
 Тема 2. Природні та техногенні небезпеки.
 Тема 3. Соціально-політичні небезпеки.
 Тема 4. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.
 Тема 5. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я.
 Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у надзвичайній ситуації.
 Тема 7. Правові та організаційні основи охорони праці. Соціальна відповідальність у сфері охорони праці.
 Тема 8. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці.
 Тема 9. Профілактика травматизму та професійних захворювань.
 Тема 10. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.
 Тема 11. Основи виробничої безпеки.
 Тема 12. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

Словесні методи: лекція; *практичні методи* – практичні завдання, робота з навчально-методичною літературою, нормативними документами; *наочні методи:* ілюстрування, демонстрування; *комп'ютерні, мультимедійні методи:* використання мультимедійних презентацій, елементів дистанційного навчання та відеоконтента; *методи письмового контролю:* тестування.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується екзаменом із занесенням у відомість обліку успішності.
 Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отриманий результат у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточним.

- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.
- щодо відвідування занять	Навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
- щодо оскарження результатів оцінювання	Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутності підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бочарова Н. А. Екологічний аспект корпоративної соціальної відповідальності підприємств. Економіка транспортного комплексу. 2020. № 35. С. 32-47. URL: <https://surl.li/rynnua>
2. Гороховський Є. Ю. Безпека життєдіяльності : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра всіх спеціальностей. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 108 с. URL: <http://surl.li/vpzvuo>
3. Екологічна та техногенна безпека промислових об'єктів та технологій: навч. посіб. / А. Г. Мнухін, Ю. В. Куріс, Н. О., Мнухіна, О. Б. Матяшева, А. А. Гітуляр; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 196 с. URL: <https://surl.lu/ebxlab>

4. Кошель В.І., Сав'юк Г.П., Дзундза Б.С. Основи охорони праці: навч.посіб. Івано-Франківськ: НАІР, 2020, 182 с. URL: <http://surl.li/rjtrq>
5. Левченко О. Г., Землянська О. В., Праховнік Н. А., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: підручник. Київ: КПІ ім.Ігоря Сікорського, 2019. 267 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41133/1/Bezpeka_pidruchnyk.pdf
6. Мелех Л.В. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навч.посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219 с. URL: <http://surl.li/necmf>.
7. Пожарова О.В. Охорона праці : навчальний посібник. Одеса. 2022. 86 с. URL: <https://surl.cc/ubgnhg>
8. Сокурєнко В.В., Бандурка О.М., Бортник С.М. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с . URL: <https://surl.li/acdlgi> tent

Допоміжні

1. Березуцький В.В., Березуцька Н.Л., Богодист А.О. Безпека людини у сучасних умовах: монографія. Харків: ФОП Мезіна В.В., 2018. 208 с. URL: <https://surl.li/hfpzdft>
2. Дикань С.А., Іваницька І.О. Безпека людини: підручник. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2019. 279с. URL: <https://surl.li/vyppta>
3. Олійник О.О. Соціальна відповідальність: навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 222 с. URL: <https://surl.li/lkvife>
4. Стиценко Т.Є., Пронюк Г.В., Сердюк Н.М., Хондак І.І. Безпека життєдіяльності: навч.посіб. Харків: ХНУРЕ, 2018. 336 с. URL: <https://surl.li/zuqwyl>
5. Конституція України (редакція від 01.01.2020). URL: <https://surl.li/wqkhbd> (дата звернення 22.08.2024)
6. Кодекс законів про працю: закон України із змінами від 31.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення 22.08.2024)
7. Про охорону праці: Закон України від 21.11.2002, № 229-IV із змінами від 31.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення 24.08.2024)
8. Про службу охорони праці: Типове положення від 15.11.2004, № 255 із змінами від 14.04.2017р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1526-04> (дата звернення 24.08.2024)
9. Про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці: Типове положення від 26.01.2005, № 15 із змінами від 21.10.2024р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0231-05> (дата звернення 23.08.2024)
10. Про порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: Типове положення від 17.04.2019р., № 337. URL: <https://surl.li/gtodem> (дата звернення 24.08.2024).
11. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 01.10.2023 р. №2573-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text> (дата звернення 26.08.2024)
12. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу: Державні санітарні норми та правила від 08.04.2014р. № z0472-14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text> (дата звернення 26.08.2024)

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державна служба України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua/> (дата звернення 27.08.2024)
2. Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/> (дата звернення 27.08.2024)

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри механічної та електричної інженерії
протокол від 09 грудня 2024 року № 5

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва тем	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів		Виконання завдань самостійно і роботи	Екзамен	
		№1	№2			
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	-	20		2		2
Тема 2. Природні та техногенні небезпеки	2			2		4
Тема 3. Соціально-політичні небезпеки	2			2		4
Тема 4. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.	-			2		2
Тема 5. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я.	2			2		4
Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у надзвичайних ситуаціях.	-	20		2		22
Тема 7. Правові та організаційні основи охорони праці. Соціальна відповідальність у сфері охорони праці.	2			2		4
Тема 8. Організація охорони праці на підприємствах. Навчання з питань охорони праці.	-			2		2
Тема 9. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	-			2		2
Тема 10. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії .	2			2		4
Тема 11. Основи виробничої безпеки.	2			2		4
Тема 12. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах	2			22		2
Екзамен					20	20
Разом	14	20	22	24	20	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
2 бали	Студент правильно виконав практичне завдання, спроможний пояснити методику її розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату, бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок. Показує високий рівень, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Студент володіє вміннями використати набуті знання з навчальної дисципліни в практичній діяльності та при вивченні наступних предметів.
1 бал	Студент практичне завдання виконав повністю, але з деякими огріхами, в цілому відповів на поставлені запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю. Показує достатній рівень, що в основному забезпечує вимоги до знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни. Студент в основному володіє вміннями використати набуті знання з навчальної дисципліни в практичній діяльності та при вивченні наступних предметів.
0 балів	Студент практичне завдання не виконав, не опанував навчальний матеріал з теми дисципліни, дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел, практичні навички не сформовані, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання виконання тестів

Вид контролю: розв'язування тестів

Кількість заходів: 2

Мета тестового контролю: перевірка успішності засвоєння студентами теоретичного матеріалу та рівня сформованості вмінь і навичок з тем дисципліни.

Час виконання: перше тестування - 20 хв. друге – 20 хв.

Структура тестів: перше тестування складається з 22 завдань, друге – з 22.

Відповіді на завдання тесту не потребують словесного вираження думок, а тільки вибору однієї правильної відповіді із запропонованих варіантів.

Кількість балів	Критерії оцінювання
1 бал	Правильна відповідь на питання тесту
0 балів	Неправильна або відсутня відповідь на питання тесту

Кількість балів	Критерії оцінювання (тестовий контрольний захід № 1)
20-18 бали	Відповіді на питання тестів свідчать про високий рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
17-15 бали	Відповіді на питання тестів свідчать про достатній рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
14-11 бали	Відповіді на питання тестів свідчать про середній рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
0-10 балів	Відповіді на питання тестів свідчать про незадовільний рівень знань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Кількість балів	Критерії оцінювання (тестовий контрольний захід № 2)
22-20 балів	Відповіді на питання тестів свідчать про високий рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
19-16 балів	Відповіді на питання тестів свідчать про достатній рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
15-12 балів	Відповіді на питання тестів свідчать про середній рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
0-11 балів	Відповіді на питання тестів свідчать про незадовільний рівень знань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2 бали	Завдання виконане в повному обсязі, має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; користується широким арсеналом засобів доказу власної думки; розв'язує складні проблемні завдання як навчального, так і практичного характеру; має здібності системно-наукового аналізу та прогнозування явищ; уміє створювати та розв'язувати проблеми; робить висновки і пропонує рішення для складних навчальних і виробничих ситуацій; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності. Рівень сформованості фахових умінь: високий – здатність працювати автономно та володіння умінням творчо-пошукової діяльності.
1 бали	Завдання виконано не в повному обсязі й відзначається неповнотою викладу думок; висновки мають поверхневий характер; зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію може під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях. Рівень сформованості фахових умінь: середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань
0 балів	Завдання самостійної роботи не виконані, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти на (форма семестрового контролю – екзамен)

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
Для 1-го теоретичного питання	8-7	Питання розкрито у повному обсязі, наявні елементи аналізу, самостійне бачення та наведені практичні приклади; вільно відповідає на додаткові (уточнювальні) запитання. Здобувач демонструє високий рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання
	6-5	Загалом правильно викладена сутність питання, але без наведення прикладів / особистого бачення; відповідає на уточнюючі запитання. Здобувач демонструє достатній рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
	4-3	У змісті відповіді спостерігаються помилкові судження, недостатньо повна відповідь, здобувачеві складно навести приклади, але загалом він орієнтується в сутності питання; відповіді на запитання є неповними / загальними. Здобувач демонструє середній (задовільний) рівень формування компетентностей і досягнення результатів навчання.

	0-2	Питання не розкриті або здобувач дуже слабо орієнтується у змісті питання; не може дати відповіді на додаткові запитання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення результатів навчання.
Для 1-го тестового питання	4	Відповіді на питання тестів свідчать про високий рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
	3	Відповіді на питання тестів свідчать про достатній рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
	2	Відповіді на питання тестів свідчать про середній (задовільний) рівень знань, умінь, навичок та компетентностей, що викладені в робочій програмі навчальної дисципліни.
	0-1	Відповіді на питання тестів свідчать про незадовільний рівень знань, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

Примітка: Екзамен складається з двох теоретичних питань та тестового завдання з 4 питань (1 правильне питання 1 бал). Максимальна кількість балів за екзамен – 20.